

Tystnadens genomskinliga tröst

För drygt ett år sedan lämnade författaren och poeten Ole Söderström detta jordiska liv. Hans mångfasetterade produktion i olika litterära genrer är därför klart avgränsad. Detektivromanerna, de historia och biografiska framställningarna vilar nu i läsarens händer.

Vi får tillgång till ett rikt litterärt universum, som rymmer prosa och poesi i olika sfärer och inmutningar. Författarens produktivitet kan ses i de 29 utgåvor, som kom ur hans hand, tillsammans med en omfattande journalistisk verksamhet.

Skrivandet var för Söderström varit detsamma som: liv. Ett liv där den kreativa uppfinningsrikedom kunde byta skepnader och maskskiften. Livet, som en teaterscen, där pulsen, tempot och den personliga livserfarenhet vävs samman med ord och handling.

De sista dikterna blev naturligt nog ”tystnadens dikter”. Det är inte överraskande att det för många skrivande människor i livets slutskede blir nödvändigt med en sort inre monolog, en introspektion och helhetstolkning, där ordens semantiska täckning avstannar och gör allt.

Söderström, en notorisk prosaförfattare, gör vid 80 års ålder ett paradigmskifte genom att ta sig an poesins innersta väsen, dess tolkningsmall och omgärdade mytiska förklädnad.

I denna sista bok, under titeln ”Den genomskinlige besökaren”, beskriver poeten den sista tidens erfarenhetsbilder, tillsammans med ”det osynliga”. Detta formas till en inre, mental rörelse med metafysiska förtecken; en livsrapport i livets slutskede, där mognad vävs in i väl balanserade dikter.

Söderström skriver behärskat, fulländat. Hans ord får en naturlig auktoritet, vilket ofta påminner om Gunnar Ekelöfs stämmingsläge och motivkrets.

Från ”fönsterbetraktarens” ensamhetsvärld är den påtagliga tystnaden närvarande, vilket uttrycks i samlingens början:

utsikten från ditt fönster
linjerar ingenting annat
än avstånd

användbara som nottecken
för våra svunna somrar
och saknader

men mest rum för den oerhörda
tystnaden, den närmaste,
den som finns inom dig själv

Flera pregnanta formuleringar fogar samman innehållet och bär dikterna framåt med varsam hand. Här kan poeten skriva ”att sanningen irrar vilsen/ i begriplighetens topografi” eller påpekandet att ”ungdomstiden är en brunn som ekar av ensamhet”, samtidigt som en, inom parentes hållen författarbegravning, kan avslutas med orden: ”av ord är du kommen, ord skall du åter varda”.

I ett s.k. efterord skriver Akademiens ständige sekreterare Horace Engdahl, som också stått för dikturvalet, att Söderström ”innerst inne var rädd för att bli övergiven av den bok han vet är den sista”.

I de nära, personliga efterorden konstateras att författaren inte hade något emot att i det litterära landskapet komma att betraktas ”som en otidsenlig litterär ensling”. Säkert innebar denna bekännelse också en kartlagd självkänedom och en okränkbar personliga integritet, som kännetecknar unika och profilerade författarpersonligheter.

Låt mig avsluta med några rader från en fin prosadikt, där språkdräkterna finns upphängda inne på klädkammarens galgar; längst in ”ordfrackarna” med ”såsfläckar”, därefter värmande ”ordplagg” för medkänslor. Sådana finns det gott om. Men något fattas? Därefter formulerar Ole Söderström sitt dilemma:

att nå tanken som tar mig i anspråk för sin formulering, själva
tystnaden hos det ickeformulerade.

Hans-Evert Renérius

Bok: Ole Söderström. Den genomskinlige besökaren. Norstedts. 135 s.